

Η διατύπωση του Κυριάκου Μητσοτάκη για την κοινωνική (αν)ισότητα στην ομιλία του στη Θεσσαλονίκη (16 Σεπτεμβρίου) προκάλεσε όλην την περασμένη βδομάδα ευρύτατες συζητήσεις. Να πω λοιπόν κι εγώ μια γνώμη. Ξεπερνάω τις κομματικές τοποθετήσεις · αναμενόμενες και ανάξιες λόγου. Αφεταιρία μου τα άρθρα των Παντελή Μπουκάλα και Πάσχου Μανδραβέλη στην ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ της Τετάρτης 20 Σεπτεμβρίου . Έκφράζουν δύο αντιτιθέμενες απόψεις. Ο Παντελής Μπουκάλας στριφογυρίζει γύρω από περικεκομμένη (μισή) σκέψη του προέδρου της Ν.Δ.: «Δεν τρέφω αυταπάτες για μια κοινωνία χωρίς ανισότητες. Κάτι τέτοιο είναι αντίθετο στην ανθρώπινη φύση κι όσοι το επιχείρησαν καταστρατήγησαν τελικά την ίδια τη δημοκρατία και τα ατομικά δικαιώματα». Σε αυτά ο σχολιαστής δημοσιογράφος διαβλέπει κυνισμό. Και επιχειρηματολογεί με τις πολλές αδιαμφισβήτητες αξίες, τις οποίες δημιουργεί η λέξη 'ίσος' ως πρώτο συνθετικό · ισοψηφία, ισηγορία, ισοτέλεια και ισοτιμία. Μα αυτές οι έννοιες είναι μέσα στα 30 ανθρώπινα δικαιώματα, που αναγνωρίζονται με την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και δύο συμφώνων των Η.Ε.: το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (έχει κυρωθεί με τον ν.2462/1997) και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα (έχει κυρωθεί με τον ν.1532/1985). Και βεβαίως περιλαμβάνονται στα σχετικά (4-25) άρθρα του Συντάγματός μας. Δεν ζητάει ανατροπή τους ο Μητσοτάκης. Άλλο τελείως πράγμα είναι η κοινωνία ισότητας, στην οποία αναφέρθηκε ο πρόεδρος της Ν.Δ. · και η οποία μόνο δια της άνωθεν επιβολής μπορεί να επιτελεσθεί.

Ο δικός μου σχολιασμός (φαιδρός; σοβαρός;) θα αρχίσει με ένα απόσπασμα 20 αράδων βιβλίου που εκδόθηκε το 2010: «Ο ολοκληρωτισμός ελλοχεύει πάντοτε, όταν ανατίθεται στο κράτος η ευθύνη να καθιστά τους ανθρώπους ίσους μεταξύ τους. Η μέχρι παραλογισμού επιδίωξη ισότητας σε όλους τους τομείς εξεικονίζεται γλαφυρά σε ένα διήγημα επιστημονικής φαντασίας του Kurt Vonnegut Junior με τίτλο Harrison Bergeron. Στις ΗΠΑ το 2081, μετά την ψήφιση των τροπολογιών 211, 212 και 213 στο Σύνταγμα της χώρας, γράφει ο Vonnegut, όλοι οι Αμερικανοί πολίτες γίνονταν πια ίσοι στην πράξη κι όχι απλώς ενώπιον του νόμου, όπως επέτασσαν οι παρωχημένες αντιλήψεις της Αμερικανικής Επανάστασης. Κατ' ανάγκην λοιπόν, ορισμένες μπαλαρίνες φοράνε μολυβένιες ζώνες και βαρίδια στα πόδια για να μη διαφέρουν πολύ από τις λιγότερο ανάλαφρες συναδέλφους τους. Οι άνδρες και οι γυναίκες εξαιρετικής ομορφιάς κυκλοφορούν με μάσκες στο δρόμο για να μην προκαλούν το φθόνο ... Ύστερα από διαμαρτυρίες και για λόγους ευθυδικίας καλύπτονται και τα πρόσωπα των

ασχημομούρηδων, διότι αλλιώς όλοι οι μασκοφόροι θα ξεχώριζαν αυτομάτως ως οι καταγεγραμμένοι ωραιοί. Ο αθλητισμός έχει γίνει σκέτη αθλοπαιδιά. Η έννοια της νίκης μιας ποδοσφαιρικής ομάδας εις βάρος άλλης έχει καταργηθεί, καθώς τα τέρματα παύουν πια να καταμετρώνται. Στα εκπαιδευτικά ιδρύματα έχει καταργηθεί η βαθμολογία, τα βραβεία και κάθε διάκριση. Όλοι, ανεξαιρέτως επιδόσεως, παίρνουν το ίδιο πτυχίο με άριστα». Είναι από το βιβλίο (σελ. 415) “Πορεία προς τον Φιλελευθερισμό” (2^η έκδοση, Παπαζήσης) · του Μάρκου Δραγούμη. (Έχει γράψει ο καθηγητής Γιώργος Παγουλάτος στο Athens Review of Books, Σεπτέμβριος 2011: «Ο Μάρκος Δραγούμης ήταν βέβαια, πρώτα από όλα, διανοητής βαθιά και βιωματικά φιλελεύθερος, ίσως διότι προερχόταν από τη μαχόμενη αριστερά»).

Τη μισή (κρίσιμη) σκέψη που έχει παραλείψει ο κ. Μπουκάλας παραθέτει σε διπλανή του στήλη ο Πάσχος Μανδραβέλης · με θετική κρίση: «...τα ατομικά δικαιώματα. Όμως το μέρισμα ευημερίας πρέπει να μοιραστεί με όσο το δυνατόν πιο δίκαιο τρόπο. Γιατί για εμάς η αλληλεγγύη είναι η άλλη όψη της ελευθερίας. Δεν είναι μόνο θέμα ανθρωπιάς. Είναι η έμπρακτη αναγνώριση της κοινής μοίρας που δένει όλες τις Ελληνίδες και όλους τους Έλληνες». Θετικά λοιπόν βλέπει την ομιλία του προέδρου της Ν.Δ. ο κ. Μανδραβέλης: «Οι αντιδράσεις αυτές [της κυβέρνησης και του ΣΥΡΙΖΑ] κάνουν τη σημαντική ομιλία του κ. Μητσοτάκη σημαντικότερη. Δείχνουν ότι ένα μέρος του πολιτικού συστήματος δεν μαθαίνει, αλλά ένα άλλο κομμάτι προχωρά. Και αυτό είναι μία αφορμή αισιοδοξίας...»

Καταλήγω με την υποψία πως ο Κυριάκος Μητσοτάκης έχει επηρεαστεί από τον πολιτικό φιλόσοφο και φιλελεύθερο διανοητή --τον σημαντικότερο, κατά πολλούς, του περασμένου αιώνα-- John Rawls (1921-2002). Εδίδασκε στο πανεπιστήμιο Harvard (1962-1991), όταν ο Μητσοτάκης εσπούδαζε εκεί (από το 1986 έως το 1990). Ο Rawls θεωρεί ότι, εφ’ όσον αντιλαμβανόμαστε την κοινωνία ως ένα ακριβοδίκαιο σύστημα συνεργασίας, η βάση της ισότητας είναι να διαθέτουμε στον ελάχιστο αναγκαίο βαθμό τις ηθικές και άλλες ιδιότητες που εξασφαλίζουν την πλήρη συμμετοχή μας στον συνεργατικό βίο της κοινωνίας. Η ισότητα ως αλληλεγγύη (ακριβοδίκαιο σύστημα συνεργασίας), ως έκφραση ανθρωπιάς (οι ηθικές ιδιότητες) και ως συμμετοχή στον συνεργατικό βίο της κοινωνίας (η αναγνώριση της κοινής μοίρας).

24 Σεπτεμβρίου 2017

Νικ. Α. Γ. Λιναρδάτος